

**МЕЛІТОПОЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ БОГДАНА ХМЕЛЬНИЦЬКОГО
НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ СОЦІАЛЬНО-ПЕДАГОГІЧНОЇ ТА
МИСТЕЦЬКОЇ ОСВІТИ**

КАФЕДРА ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ І СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ

Назва освітнього компонента <i>Нормативний/вибірковий</i>	Спеціальні методики навчання та виховання дітей із порушеннями мовленнєвого розвитку Модуль 1. Методика психолого-логопедичного обстеження у дітей з порушенням мовлення <i>нормативний</i>
Ступінь освіти Бакалавр /магістр / доктор філософії Освітня програма	Магістр Спеціальна освіта. Логопедія
Рік викладання/ Семестр/ Курс (рік навчання)	2023/ 1 семестр / 1 курс
Викладач	Таган Людмила Володимирівна
Профайл викладача	https://scholar.google.com.ua/citations?user=r86ugGUAAAAJ&hl=ru
Контактний тел.	
E-mail:	lyudmilavl.3011@gmail.com
Сторінка освітнього компонента на сайті центру освітніх дистанційних технологій МДПУ імені Богдана Хмельницького	https://orcid.org/0000-0001-7404-9980
Консультації	<i>Онлайн-консультації:</i> через систему ЦОДТ МДПУ ім. Б. Хмельницького.

1. АНОТАЦІЯ

Освітній компонент «Методика психолого-логопедичного обстеження у дітей з порушенням мовлення» - важлива складова частина системи підготовки логопедів, вона є нормативною складовою освітньої програми «Спеціальна освіта. Логопедія»,

дозволяє набути здобувачам додаткових фахових компетенцій при опануванні циклу дисциплін професійної підготовки і сформувати індивідуальну освітню траєкторію.

Предметом вивчення навчальної дисципліни є діагностика порушення психомоторних функцій дітей з мовною патологією і система корекційної роботи.

2. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА

Мета викладання навчальної дисципліни «Методика психолого-логопедичного обстеження дітей з порушеннями мовлення» є ознайомлення здобувачів другого (магістерського) рівня з особливостями діагностики дітей з порушеннями мовлення та формування у них умінь проведення корекційних занять з урахуванням вимог, які висуваються на сучасному етапі до вчителя-логопеда.

Основні завдання вивчення дисципліни «Методика психолого-логопедичного обстеження дітей з порушеннями мовлення»: надання здобувачам теоретичних знань про особливості розвитку дітей з мовленнєвими порушеннями; формування у студентів категоріальних понять з обстеження; формування у студентів уміння правильного структурування корекційних занять з дітьми з порушеннями мовлення; прищеплення особливого ставлення до дітей з мовленнєвими порушеннями; стимулювання студентів до активної аналітико-пошукової роботи, що спрямована на визначення ефективних шляхів корекційно-педагогічної та логопедичної роботи з дітьми з порушеннями мовлення шляхом діагностичних методик.

3. ПЕРЕЛІК КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ, ЯКІ НАБУВАЮТЬСЯ ПІД ЧАС ОПАНУВАННЯ ОСВІТНІМ КОМПОНЕНТОМ

1. Інтегральна компетентність:

Здатність розв'язувати складні Спеціалізовані завдання та практичні проблеми в галузі дошкільної та початкової освіти з розвитку, навчання і виховання дітей раннього і дошкільного, молодшого шкільного віку, що передбачає застосування загальних психолого- педагогічних теорій і фахових методик дошкільної та початкової освіти, та характеризується комплексністю та невизначеністю умов.

Загальні компетентності :

ЗК-2. Здатність діяти соціально відповідально та свідомо

ЗК-6. Здатність приймати обґрунтовані рішення.

ЗК-8. Здатність застосовувати знання в практичних ситуаціях.

Фахові компетентності :

СК-2. Здатність розробляти та впроваджувати інноваційні методики і технології корекційно-розвивальної роботи з особами з особливими освітніми потребами (залежно від спеціалізації).

СК-3. Здатність здійснювати діагностико-аналітичну, корекційно-розвивальну, консультативну діяльність з урахуванням особливих освітніх потреб здобувачів.

СК-4. Здатність ефективно взаємодіяти з батьками, колегами, іншими фахівцями у процесі психолого-педагогічного супроводу дитини з особливими освітніми потребами на засадах партнерства.

СК-5. Здатність приймати ефективні рішення у складних і непередбачуваних умовах, адаптуватися до нових ситуацій професійної діяльності.

4. РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

Програмні результати навчання (РН)

РН 4. Добирати та застосовувати ефективні методики комплексного оцінювання розвитку дітей, рефлексувати та критично аналізувати достовірність одержаних результатів оцінювання, визначати на основі їх інтерпретації особливі освітні потреби дітей та рівень освітньої підтримки.

РН 5. Аргументувати, планувати та надавати психолого-педагогічні та корекційно-розвиткові послуги (допомогу) відповідно до рівня функціонування, обмеження життєдіяльності та розвитку дитини з особливими освітніми потребами, забезпечувати ефективність власних дій.

РН 6. Встановлювати ефективну взаємодію з батьками, колегами, фахівцями, різними соціальними інституціями з метою забезпечення якості спеціальної та інклюзивної освіти на засадах партнерства.

РН 7. Робити фаховий внесок допрофесійних знань і практики та оцінювання результатів діяльності команди у сфері психолого-педагогічного супроводу дітей з особливими освітніми потребами в інклюзивному освітньому середовищі, мотивувати учасників команди супроводу до досягнення спільних цілей.

РН 12. Організовувати та здійснювати методичний супровід процесу навчання, виховання й розвитку дітей з особливими освітніми потребами в умовах спеціальних закладів освіти та інклюзивного освітнього середовища.

5. ОБСЯГ ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА

Вид заняття	лекції	семінарські заняття	самостійна робота
К-сть годин	10	8	27

6. ПОЛІТИКА

Політика академічної поведінки та етики:

- Не пропускати та не запізнюватися на заняття за розкладом;
- Вчасно виконувати завдання семінарів та питань самостійної роботи;
- Вчасно та самостійно виконувати періодичні контрольні завдання

7. СТРУКТУРА ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА

7.1. СТРУКТУРА ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА (ЗАГАЛЬНА)

К-сть годин	Тема	Форма діяльності (заняття, кількість годин)	Літера-тура	Завдання	Вага оцінки	Термін виконання
2	Тема 1. Предмет методики психолого-логопедичного обстеження дітей з порушеннями мовлення	Лекція (2 год.)	1 – 4, Інтернет : 3			впродовж першого навчального семестру (перший періодичний контроль)
6	Тема 2. Методика психолого-логопедичного обстеження невербальних функцій у дітей з порушеннями мовлення	Семінарське заняття (2 год.)	1 – 4			впродовж першого навчального семестру (перший періодичний контроль)
6	Тема 3. Методика психолого-логопедичного обстеження психічних процесів у дітей з порушеннями мовлення	Лекція (2 год.)	3, 5, 10 – 12, 15. Інтернет: 1, 2			впродовж першого навчального семестру (перший періодичний контроль)
6	Тема 4. Методика психолого-логопедичного обстеження мовлення дітей з порушеннями мовлення	Семінарське заняття (2 год.)	3, 5, 10 – 12, 15. Інтернет: 1, 2			впродовж першого навчального семестру (перший періодичний контроль)
6	Тема 5. Методика психолого-логопедичного обстеження дітей раннього віку	Семінарське заняття (2 год.)	3, 5, 10 – 12, 15. Інтернет: 1, 2			впродовж першого навчального семестру (перший

						періодичний контроль)
6	Тема 6. Методика психолого-логопедичного обстеження дітей із дислаією	Лекція (2 год.)	3, 5, 10 – 12, 15. Інтернет: 1, 2			впродовж першого навчального семестру (другий періодичний контроль)
6	Тема 7. Методика психолого-логопедичного обстеження дітей із дизартрією	Лекція (2 год.) Семінарське заняття (2 год.)	3, 5, 10 – 12, 15. Інтернет: 1, 2			впродовж першого навчального семестру (другий періодичний контроль)
6	Тема 8. Методика психолого-логопедичного обстеження дітей із заїканням	Лекція (2 год.)	3, 5, 10 – 12, 15. Інтернет: 1, 2			впродовж першого навчального семестру (другий періодичний контроль)

7.2 СТРУКТУРА ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА (ЛЕКЦІЙНИЙ БЛОК)

Тема лекції	Зміст лекції
Тема 1. Предмет методики психолого-логопедичного обстеження дітей з порушеннями мовлення	<ol style="list-style-type: none"> 1. Предмет, об'єкт, мета і завдання психолого-логопедичного обстеження. 2. Принципи психолого-логопедичного обстеження. 3. Підготовчий етап психолого-логопедичного обстеження. 4. Початковий етап психолого-логопедичного обстеження.
Тема 2. Методика психолого-логопедичного обстеження невербальних функцій у дітей з порушеннями мовлення	<ol style="list-style-type: none"> 1. Сукцесивна здатність. 2. Предметний гнозис. 3. Кольоровий гнозис. 4. Гнозис форми та величини. 5. Оптико-просторовий гнозис. 6. Обстеження моторики.

<p>Тема 3. Методика психолого-логопедичного обстеження психічних процесів та емоційно-вольової сфери у дітей з порушеннями мовлення</p>	<p>1. Обстеження пізнавальної сфери дітей з порушеннями мовлення. а) особливості сприймання; б) особливості уваги; в) характеристика пам'яті; г) характеристика мислення; д) характеристика уяви. 2. Обстеження особистісних особливостей дітей з порушеннями мовлення. а) особливості характеру; б) особливості емоційної сфери; в) особливості вольової сфери.</p>
<p>Тема 4. Методика психолого-логопедичного обстеження мовлення дітей з порушеннями мовлення</p>	<p>1. Дослідження імпресивного мовлення 2. Дослідження експресивного мовлення</p>
<p>Тема 5. Методика психолого-логопедичного обстеження дітей раннього віку</p>	<p>1. Зміст і методика проведення логопедичного обстеження дітей раннього віку. 2. Комплексне вивчення дітей раннього віку.</p>
<p>Тема 6. Методика психолого-логопедичного обстеження дітей із дислаією</p>	<p>1. План-схема психолого-логопедичного обстеження дітей з дислаією. 2. Методика психолого-логопедичного обстеження дітей з дислаією. а) обстеження органів артикуляції; б) обстеження звуковимови; в) обстеження фонематичного сприймання.</p>
<p>Тема 7. Методика психолого-логопедичного обстеження дітей із дизартрією</p>	<p>1. Прийоми ранньої діагностики дизартрії. 2. Обстеження дитини з дизартрією.</p>
<p>Тема 8. Методика психолого-логопедичного обстеження дітей із заїканням</p>	<p>1. Зміст і методика проведення логопедичного обстеження дітей із заїканням. 2. Складання логопедичного висновку.</p>

7.3 СТРУКТУРА ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА (СЕМІНАРСЬКІ ЗАНЯТТЯ)

Тема практичного заняття	Зміст семінарського заняття
--------------------------	-----------------------------

<p>Тема 1. Предмет методики психолого-логопедичного обстеження дітей з порушеннями мовлення</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Предмет, об'єкт, мету і завдання психолого-логопедичного обстеження. 2. Орієнтовні питання, які логопед пропонуватиме у розмові з мовленнєвою дитиною молодшого дошкільного віку на початковому етапі обстеження. 3. Види контакту дитини з дорослим. 4. Приклади альбомів для обстеження мовлення дітей. Коротка характеристика.
<p>Тема 2. Методика психолого-логопедичного обстеження невербальних функцій у дітей з порушеннями мовлення</p>	<p>Методика психолого-логопедичного обстеження невербальних функцій у дітей з порушеннями мовлення</p>
<p>Тема 3. Методика психолого-логопедичного обстеження психічних процесів у дітей з порушеннями мовлення</p>	<p>Методика психолого-логопедичного обстеження психічних процесів у дітей з порушеннями мовлення</p>
<p>Тема 4. Методика психолого-логопедичного обстеження мовлення дітей з порушеннями мовлення</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Обстеження лексико-граматичної будови мовлення дитини з ПМ. 2. Обстеження зв'язного мовлення дитини з ПМ.
<p>Тема 5. Методика психолого-логопедичного обстеження дітей раннього віку</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Психомоторний розвиток дітей раннього віку. 2. Обстеження пізнавальної сфери дітей раннього віку. 3. Логопедичне обстеження дітей раннього віку.
<p>Тема 6. Методика психолого-логопедичного обстеження дітей із дислаією</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Обстеження фонематичних процесів у дитини з дислаією. 2. Альбоми з обстеження звуковимови.
<p>Тема 7. Методика психолого-логопедичного обстеження дітей із дизартрією</p>	<p>Методика психолого-логопедичного обстеження дітей із дизартрією</p>

Тема 8. Методика психолого-логопедичного обстеження дітей із заїканням	<ol style="list-style-type: none"> 1. Психолого-логопедичне обстеження дитини із заїканням. 2. Матеріал для дослідження мовленнєвих та немовленнєвих процесів
--	---

8. МЕТОДИ ТА ФОРМИ КОНТРОЛЮ

Методи, які будуть використані для оцінювання результатів навчання:

- усний;
- письмовий (перша ті друга контрольні точки);
- тестовий контроль;
- практична перевірка під час практичних занять;
- контроль виконання завдань самостійної роботи (реферати, есе, презентації, творчі проекти тощо)
- підсумковий (семестровий) – залік.

Періодичний контроль складається з двох контрольних робіт (перша ті друга контрольні точки). Контрольна робота включає тестові завдання. Перша контрольна робота включає питання з тем Блоку 1.

9. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ВІДПОВІДНО ДО ВИДІВ КОНТРОЛЮ

Контроль за видами діяльності здобувачів вищої освіти здійснюється шляхом поточного оцінювання знань (під час семінарських занять), контролю виконання завдань самостійної роботи (есе, презентації, творчі проекти), періодичного контролю (періодична контрольна робота), екзамену. За результатами суми двох періодичних контрольних робіт, оцінки за поточний контроль виставляється підсумкова оцінка за національною, 100-бальною шкалами і ECTS.

Загальна система оцінювання курсу

За семестр з курсу дисципліни проводяться два періодичні контролі (ПКР), результати яких є складником результатів контрольних точок першої (КТ1) і другої (КТ2). Результати контрольної точки (КТ) є сумою поточного (ПК) і періодичного контролю (ПКР): $КТ = ПК + ПКР$. Максимальна кількість балів за контрольну точку (КТ) складає 50 балів. Максимальна кількість балів за періодичний контроль (ПКР) становить 60 % від максимальної кількості балів за контрольну точку (КТ), тобто 30 балів. А 40 % балів, тобто решта балів контрольної точки, є бали за поточний контроль, а саме, 20 балів. Результати поточного контролю обчислюються як середньозважена оцінок ($X_{ср}$) за діяльність здобувача на практичних (семінарських) заняттях, що входять в число певної контрольної точки. Для трансферу середньозваженої оцінки ($X_{ср}$) в бали, що входять до 40 % балів контрольної точки

(КТ), треба скористатися формулою: $ПК = (X_{ср}) * 20 / 5$. Таким чином, якщо за поточний контроль (ПК) видів діяльності здобувача на всіх заняттях $X_{ср} = 4.1$ бали, які були до періодичного контролю (ПКР), то їх перерахування на 20 балів здійснюється так: $ПК = 4.1 * 20 / 5 = 4.1 * 4 = 16.4 // 16$ (балів). За періодичний контроль (ПКР) отримано 30 балів. Тоді за контрольну точку (КТ) буде отримано $КТ = ПК + ПКР = 16 + 30 = 46$ (балів).

Здобувач вищої освіти має право на підвищення результату тільки одного періодичного контролю (ПКР) протягом двох тижнів після його складання у випадку отримання незадовільної оцінки.

Здобувач зобов'язаний відпрацювати всі пропущені семінарські заняття протягом двох тижнів. Невідпрацьовані заняття (невиконання навчального плану) є підставою для недопущення здобувача до підсумкового контролю.

Критерії оцінювання поточного контролю на семінарських заняттях (усне, письмове опитування):

«5» – здобувач в повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно самостійно та аргументовано його викладає під час усних виступів та письмових відповідей, глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, використовуючи при цьому нормативну, обов'язкову та додаткову літературу. Правильно вирішив усі розрахункові / тестові завдання. Здатен виділяти суттєві ознаки вивченого за допомогою операцій синтезу, аналізу, виявляти причинно-наслідкові зв'язки, формувати висновки і узагальнення, вільно оперувати фактами та відомостями.

«4» – здобувач достатньо повно володіє навчальним матеріалом, обґрунтовано його викладає під час усних виступів та письмових відповідей, в основному розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, використовуючи при цьому нормативну та обов'язкову літературу. Але при викладанні деяких питань не вистачає достатньої глибини та аргументації, допускаються при цьому окремі несуттєві неточності та незначні помилки. Правильно вирішив більшість розрахункових / тестових завдань. Здобувач здатен виділяти суттєві ознаки вивченого за допомогою операцій синтезу, аналізу, виявляти причинно-наслідкові зв'язки, у яких можуть бути окремі несуттєві помилки, формувати висновки і узагальнення, вільно оперувати фактами та відомостями.

«3» – здобувач в цілому володіє навчальним матеріалом, викладає його основний зміст під час усних виступів та письмових розрахунків, але без глибокого всебічного аналізу, обґрунтування та аргументації, допускаючи при цьому окремі суттєві неточності та помилки. Правильно вирішив половину розрахункових / тестових завдань. Має ускладнення під час виділення суттєвих ознак вивченого; під час виявлення причинно-наслідкових зв'язків і формулювання висновків.

«2» – здобувач не в повному обсязі володіє навчальним матеріалом. Фрагментарно, поверхово (без аргументації та обґрунтування) викладає його під час усних виступів та письмових розрахунків, недостатньо розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, допускаючи при цьому суттєві неточності. Правильно вирішив окремі розрахункові / тестові завдання. Безсистемно відділяє випадкові ознаки вивченого; не вміє зробити найпростіші операції аналізу і синтезу; робити узагальнення, висновки.

Критерії оцінювання періодичного контролю

Контрольна робота (1) включає 20 тестових завдань і 2 теоретичних питання, контрольна робота (2) – 15 тестових завдань і 23 теоретичних питання. Максимальна кількість балів за одну контрольну роботу – 30. 20 балів контрольної точки – це бали за поточний контроль. Загалом оцінка за один періодичний контроль дорівнює 50 балів.

Розгорнуті відповіді оцінюються за 5-бальною шкалою.

5 балів: здобувач дає вичерпну відповідь на поставлене питання і виявляє глибокі ґрунтовні знання з певної теми. Спроможний мислити нестандартно, давати оригінальне тлумачення проблем, здатність самостійно інтерпретувати, узагальнювати, робити висновки на основі конкретного матеріалу.

4 бали: здобувач правильно і майже в достатньому обсязі дав відповідь на поставлене питання, що підтверджує його глибокі знання з предмета, показав розуміння теми, але ще не зовсім правильно може використати знання на практиці. Має незначні помилки у викладі матеріалу.

3 бали: здобувач недостатньо орієнтується в матеріалі, не завжди може самостійно проаналізувати запропонований матеріал; не дає вичерпної відповіді на контенті питання, допускає суттєві помилки у викладі матеріалу.

1-2 бали: здобувач не зміг викласти зміст питання, погано орієнтується в матеріалі, допускаючи при цьому суттєві неточності.

0 балів: відповідь відсутня

Критерії оцінювання підсумкового (семестрового) контролю

Підсумковим контролем є екзамен, на його складання надається 100 балів за виконання тестів і 3-х теоретичних питань. Загальний рейтинг з дисципліни (ЗР) складається з суми балів (Е), отриманих на екзамені, і підсумкової оцінки (ПО) та ділиться навпіл. $ЗР = (ПО + Е) / 2$.

Здобувач, який навчається стабільно на «відмінні» оцінки і саме такі оцінки має за періодичні контролю, накопичує впродовж вивчення навчального курсу 90 і більше балів, має право не складати екзамен з даної дисципліни.

Екзаменаційний білет включає тестові завдання та відповіді на три розгорнуті питання. Максимальна кількість балів 100.

Тестові завдання: 25 тестів по 1 балу.

Розгорнуті відповіді на три завдання оцінюються за 25-бальною шкалою.

23-25 балів: здобувач дає вичерпну відповідь на поставлене питання і виявляє глибокі ґрунтовні знання з певної теми. Спроможній мислити нестандартно, давати оригінальне тлумачення проблем, здатність самостійно інтерпретувати, узагальнювати, робити висновки на основі конкретного матеріалу. Здатен виділяти суттєві ознаки вивченого за допомогою операцій синтезу, аналізу, виявляти причинно-наслідкові зв'язки, формувати висновки і узагальнення, вільно оперувати фактами та відомостями.

16-22 балів: здобувач правильно і майже в достатньому обсязі дав відповідь на поставлене питання, що підтверджує його глибокі знання з предмета, показав розуміння теми. Але при викладанні деяких питань не вистачає достатньої глибини та аргументації.

11-15 бали: здобувач недостатньо орієнтується в матеріалі, поверхово сприймає його зміст, не завжди може самостійно проаналізувати запропонований матеріал. Не здатен виділяти суттєві ознаки вивченого.

6-10 бали: здобувач допускає суттєві помилки у викладі матеріалу, порушує логіку відповіді, відтворює матеріал на елементарному рівні. Допускає багато суттєвих помилок у викладенні матеріалу.

1-5 балів: здобувач не зміг викласти зміст питання, погано орієнтується в матеріалі. Безсистемно відділяє випадкові ознаки вивченого.

0 балів: відповідь відсутня.

10. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна

1. Базовий компонент дошкільної освіти [Електронний ресурс] / автор, колектив; наук, керівник А.М.Богуш. К., 2012. Режим доступу до ресурсу : <http://www.mon.gov.ua/ua>
2. Блінова Г.Й. Альбом для обстеження мовлення у дитини : навч.-метод, посіб. : у 2 ч. / Г.Й.Блінова. К. : Благовіст, 2001. 215 с.
3. Богуш А.М. Дошкільна лінгводидактика: Теорія і методика навчання дітей рідної мови : підручник / за ред. А.М.Богуш, Н.В.Гавриш. К. : Вища шк., 2007. 542 с.
4. Богуш А.М. Методика навчання дітей української мови в дошкільних навчальних закладах : підручник / А.М.Богуш. 2-ге вид., доповн. і перероб. К. : Вид. Дім «Слово», 2008. 440 с.
5. Вступ до спеціальності: логопедія : навч. посіб. / В.В.Тарасун, Л.О.Федорович. Кременчук : Християнська Зоря, 2011. 415 с.

6. Вчимося мови та розмови, або Читаємо разом / укл. К.Л.Крутій, Н.В.Маковецька. 2 вид., виправ. Запоріжжя : ТОВ «ЛПКС» ЛТД, 2007. 372 с.
7. Дитина : програма виховання і навчання дітей від 2 до 7 років / наук. кер. проекту В.О.Огнев'юк, К.І.Волинець; наук. кер. програмою : О.В.Проскура, Л.П.Кочина, В.У.Кузьменко, Н.В.Кудикіна. 3-є вид., доопр. та доп. К. : Київ, ун-т ім. Б. Грінченка, 2012. 492 с.
8. Дитина в дошкільні роки : комплексна додаткова освітня програма / автор, колектив; наук, керівник К.Л. Крутій. Запоріжжя : ТОВ «ЛПКС» ЛТД, 2011. 188с. (Рекомендована МОН України як комплексна додаткова освітня програма, лист № 1/11-11178 від 8 грудня 2010 року.)
9. Заплатна С.М. Характеристика загального недорозвитку мовлення у дітей / С.М. Заплатна // Педагогіка та методика спеціальні : зб. наук. пр. / Нац. пед. ун-т ім. М.П.Драгоманова. К., 2000. С. 7-17.
10. Крутій К.Л. Діагностика мовленнєвого розвитку дітей дошкільного віку : монографія / К.Л.Крутій. Запоріжжя : ТОВ «ЛПКС» ЛТД, 2005. 208 с.
11. Крутій К.Л. Конспекти занять із художньо-мовленнєвої діяльності дітей молодшого дошкільного віку / К.Л.Крутій, О.П.Кулинич, Н.В.Погрібняк. Запоріжжя : ТОВ «ЛПКС» ЛТД, 2013. 160 с.
12. Крутій К.Л. Конспекти занять із художньо-мовленнєвої діяльності дітей середнього дошкільного віку / К.Л.Крутій, О.П.Кулинич, Н.В.Погрібняк. Запоріжжя : ТОВ «ЛПКС» ЛТД, 2012. 164 с.
13. Крутій К.Л. Конспекти занять із художньо-мовленнєвої діяльності дітей старшого дошкільного віку / К.Л.Крутій, О.П.Кулинич, Н.В.Погрібняк. Запоріжжя : ТОВ «ЛПКС» ЛТД, 2012. 200 с.
14. Логопедія : підручник / за ред. М.К.Шеремет. [Друге вид., перероб. та доп.]. К.: Вид. Дім «Слово», 2010. 672 с.

Допоміжна:

15. Макарова С. Щоб ротик був слухняний: логопедичний практикум / С.Макарова. Тернопіль : Підручники і посібники, 2005. 160 с.
16. Сергеева І.В. Логопедична допомога в системі освіти України / І.В. Сергеева // Хрестоматія з логопедії : навч. посіб./ уклад.: М. К. Шеремет, і. В. Мартиненко. К.: КНТ, 2006. С. 33-37.
17. Соботович Є.Ф. Концепція стандарту спеціальної освіти дітей дошкільного віку з порушеннями мовленнєвого розвитку / Є. Ф. Соботович // Дефектологія. 2002. №1. С.2-7.
18. Тищенко В.В. Як навчити дитину правильно розмовляти: від народження до 5 років. Поради батькам / В.В. Тищенко, Ю.В. Рібцун. К.: Літера ЛТД, 2009. 128с.

19. Федорович Л.О. Логопедичний альбом : навч. наоч. посіб. / Л.О. Федорович. 2-ге вид., перероб. та доповн. Запоріжжя : ТОВ «ЛПІС» ЛТД, 2014. 144 с.
20. Федорович Л.О. Формування правильної вимови у дітей дошкільного і молодшого шкільного віку / Л.О. Федорович. Полтава, 2004. 370 с.
21. Хрестоматія з логопедії: Історичні аспекти. Дислалія. Дизартрія. Ринологія : навч. посіб. / укл. М.К. Шеремет, І.В. Мартиненко. 2-ге вид., змін, і доп. К.: КНТ, 2008. 380 с.

14. ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ В ІНТЕРНЕТІ

1. www.logo-center.net
2. www.lib.ua-ru.net
3. www.twirpx.com
4. www.festival.1september.ru
5. www.viki.rdf.ru